

Ulična portretna fotografija

Sabolić, Borna

Undergraduate thesis / Završni rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University North / Sveučilište Sjever**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:122:853559>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

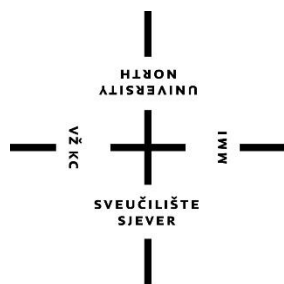
Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-23**

Repository / Repozitorij:

[University North Digital Repository](#)

Sveučilište Sjever

Završni rad br. 234_NOV_2022

Ulična portretna fotografija

Borna Sabolić, 3728/336

Koprivnica, rujan 2022. godine

Prijava završnog rada

Definiranje teme završnog rada i povjerenstva

ODJEL	Odjel za komunikologiju, medije i novinarstvo		
STUDIJ	preddiplomski sveučilišni studij Novinarstvo		
PRISTUPNIK	Borna Sabolić	MATIČNI BROJ	3728/336
DATUM	8. 9. 2022.	KOLEGIJ	Uvod u fotografiju i video
NASLOV RADA	Ulična portretna fotografija		
NASLOV RADA NA ENGL. JEZIKU	Street portrait photography		
MENTOR	Mario Periša	ZVANJE	doc.art.dr.sc.
ČLANOVI POVJERENSTVA	1. doc. dr. sc. Lidija Dujic, predsjednica		
	2. doc. dr. sc. Irena Radej Miličić, članica		
	3. doc. art. dr. sc. Mario Periša, mentor		
	4. doc. art. Luka Boričić, komentor		
	5. doc. dr. sc. Željko Krušelj, zamjenski član		

JAN 2022

MMI

Zadatak završnog rada

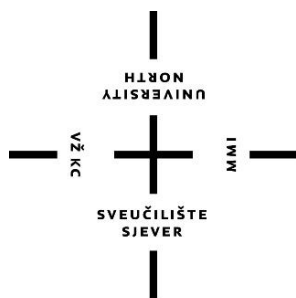
BROJ	234_NOV_2022
OPIS	Ulična portretna fotografija ima moć prijenosa osjećaja te doživljava svakodnevnog života ljudi i njihove urbane sredine. Vođeno s time, ulična portretna fotografija, kao i sama ulična fotografija uključuje fotografiranje stranaca u okruženju izvan studija. Radi se tako o vrsti fotografije koja se svrstava u kategoriju ulične portretne fotografije s elementima portretne fotografije. Dok je sama ulična fotografija spontana te tako snimljena bez znanja snimane osobe, ulična portretna fotografija u sam fokus stavlja upravo osobu pa je ona itekako svjesna situacije, dakle da je fotografirana.

U radu je potrebno:

- definirati sam pojam fotografije, njenih vrsta, uloge u medijima;
- navesti karakteristike portretne i ulične fotografije te njihove predstavnike, kao i opremu potrebnu za snimanje takvih vrsta fotografije;
- navesti karakteristike ulične portretne fotografije te opreme potrebne za snimanje uličnih portretnih fotografija;
- serijom fotografija prikazati autorski pristup uličnoj portretnoj fotografiji.

ZADATAK URUČEN	9.9.2022.	POTPIS MENTORA	
----------------	-----------	----------------	--

Sveučilište Sjever

Odjel za komunikologiju, medije i novinarstvo

Završni rad br. 234_NOV_2022

Ulična portretna fotografija

Student

Borna Sabolić, 3728/336

Mentor

Mario Periša, doc.art.dr.sc.

Komentor

Luka Borčić, doc.art.

Koprivnica, rujan 2022. godine

Predgovor

Svakodnevno učimo od onih koji su već dokazali da znaju, od onih koji su kadrove svojeg života složili u jednu prekrasnu kompoziciju koja njihovu priču čini vječno zapamćenom.

Velike zahvale mentoru doc.art.dr.sc. Mariju Periši koji je strpljivo dijelio svoje znanje iz područja fotografije ostalim studentima i meni kome fotografija znači više nego što mogu opisati riječima. Također, zahvale idu i mojem komentoru doc.art. Luki Borčiću koji me svojim znanjem s područja dizajna i vizualnih komunikacija naučio kako da fotografiju kao formu umjetničkog izražavanja dublje protumačim.

Najviše zahvaljujem svojim roditeljima, bratu i djevojci na velikom strpljenju, motivaciji i ogromnoj podršci tijekom cijelog školovanja na fakultetu. Oni su ti koji su me tjerali da hodam po oblacima dok sam samo ležao na travi.

Ovim putem htio bih zahvaliti i svim profesorima Sveučilišta Sjever na znanju i savjetima kojima su me motivirali za sva moja daljnja putovanja.

Sažetak

Fotografija danas predstavlja medij koji trajno ostaje zabilježen u prostoru vremena. Ona kao takva nosi dijelove vremena koje fotograf daje svojevrijedno u beskonačnim trenucima kroz cijelu vječnost. Fotografija je primjenjiva u svim područjima ljudskih djelatnosti jer predstavlja autorovu viziju, osobnost, emociju, osjećaje i kreativnost. Predstavljanjem i odabirom teme istaknut je pojam fotografije, njezine uloge u medijima, fotografije kao sredstva vizualne komunikacije itd. Ukratko su definirane određene vrste fotografije, s glavnim naglaskom na one koje se najviše tiču teme ovoga završnog rada – portretne i ulične fotografije. Isto tako u radu se spominju bitni autori za ovu temu. Također, spomenute su vrste objektivna koje su potrebne za snimanje uličnih portretnih fotografija, a samim istraživanjem predstavljena je autorska serija istih, temeljena na motivima sugrađana, njihovih svakodnevnih tranzicija, okoline i navika.

Ključne riječi: fotografija, ulična portretna fotografija, autorski portfolio, serija fotografija

Abstract

Photography today is a media that is permanently recorded in time. As such, it carries parts of the time that the photographer gives voluntarily in endless moments throughout eternity. Photography is applicable in all areas of human activity because it represents the author's vision, personality, emotion, feelings and creativity. Presenting the chosen subject, the concept of photography, its role in media, photography as a means of visual communication, etc. are pointed out. Certain types of photography are briefly defined, with the main emphasis on those that are most relevant to the topic of this bachelor thesis - portrait and street photography. This bachelor thesis also mentions important authors relevant to this topic. Also, the types of lenses needed for taking street portrait photos were mentioned, and the research itself presented an author's series of the same photos based on the motives of fellow citizens, their daily transitions, environment and habits.

Keywords: photography, street portrait photography, author's portfolio, photo series

Popis korištenih kratica

ISO – osjetljivost senzora na svjetlost

SS (Shutter Speed) – brzina zatvarača

Aperture (f) – otvor blende

DSLR – digitalni fotoaparati

MILC – Mirrorless fotoaparati

Sadržaj

1. Uvod.....	1
2. Cilj i svrha.....	2
2.1. Hipoteza	2
3. Put pronalaska fotografije	3
4. Fotografija	5
4.1. Vrste fotografije	5
4.2. Fotografija kao sredstvo vizualne komunikacije	7
4.3. Uloga fotografije u medijima	8
4.4. Semiotika fotografije.....	9
5. Portretna i ulična fotografija	11
5.1. Portretna fotografija	11
5.2. Povijest i predstavnici portretne fotografije	12
5.3. Ulična fotografija	15
5.4. Povijest i predstavnici ulične fotografije.....	16
5.5. Objektivni za portretnu fotografiju.....	18
5.6. Objektivni za uličnu fotografiju	21
6. Ulična portretna fotografija.....	24
6.1. Oprema potrebna za snimanje uličnih portretnih fotografija.....	24
6.2. Novi predstavnici uličnih portretnih fotografija – Andre Josselin i Samuel Elkins	26
7. Autorska serija fotografija.....	30
7.1. Portfolio autorskih radova	30
7.2. Oprema.....	31
7.3. Autorska serija fotografija.....	32
7.4. Obrada fotografija	36
8. Zaključak.....	39
9. Literatura	41
10. Popis slika	45

1. Uvod

Što je to fotografija? Je li svaka fotografija umjetnost te jesam li ja ako fotografiram umjetnik? Ovo su pitanja koja svatko od nas postavlja kada napravi fotografiju koja odgovara njegovih osobnim načelima te je on kao takvu prihvaća i projektira ostalima. Ljepota koju definira fotografija stvar je osobne preferencije i percepcije pa ona kao takva ovisi o načinu razmišljanja samog pojedinca. Fotografija jest i uvijek će biti, barem onima koji se njome bave, područje interesa koje se ne može opisati riječima.

Opisivana kao „vremeplov“ između prošlosti, sadašnjosti i budućnosti, sama fotografija kao vrsta medija iskazuje fotografove misli, emocije i osjećaje u obliku dvodimenzionalnih statičnih kadrova zapisa svjetla na način na koji to niti jedan drugi medij ne može. Ona oblikuje fotografov pogled na svijet te ga kao takva čini pristupljivijim gledatelju i izaziva poistovjećenost s određenim momentom u prostoru vremena. U vremenu gdje taj moment traje vječno te nije ograničen granicama stvarnosti. Jedna od najboljih vrsta fotografija za konstantno traženje ovakvoga nedostižnog savršenstva jest ulična portretna fotografija. Nastala kao spoj portretne i ulične fotografija, ulična portretna fotografija najbolje je iz oba svijeta jer uz rad s ljudima zahtjeva i proučavanje njihovog života, navika, rutina, osjećaja i doživljaja. Iako često stavljana u kontekst ulične fotografije, sama je ulična portretna fotografija mnogo više od toga jer zahtjeva više povezivanja s ljudima koje se fotografira.

U ovom će se završnom radu objasniti što je to zapravo ulična portretna fotografija, navest će se njezini novi predstavnici, pisat će se o objektivima koji su najbolji za ovakvu vrstu fotografije itd. Drugi se dio rada temelji na kratkom osvrtu na autorski portfolio radova gdje će se navesti zašto je on bitan element kod promidžbe svakog fotografa te će se prikazati prijašnje snimljene fotografije zadane tematike. Također, u drugom dijelu rada serijom novosnimljenih fotografija pokušat će se približiti osobitosti ove vrste fotografije publici te će se iste obraditi u programu za obradu fotografija – Adobe Lightroom.

Svaka fotografija određena je forma autorove komunikacije sa svijetom i ljudima. Ona je zapravo individualna perspektiva koja promatračevo gledanje i viziju poistovjećuje s onom autora.

2. Cilj i svrha

Cilj je ovoga završnog rada istražiti pristup snimanja portreta na ulici s glavnim naglaskom, tj. fokusom na tzv. uličnu portretnu fotografiju, pa će se kroz seriju autorski snimljenih fotografija te obrade istih pokušati približiti ova vrstu fotografije običnom čovjeku.

Svrha ovog rada je istraživanje aspekata portretne ali i ulične fotografije, prilikom koje ćemo se u jednom dijelu rada referencirati na osoban portfolio radova.

2.1. Hipoteza

Ovisno o tehnikama snimanja te pristupu prema istom, svatko će uličnu portretnu fotografiju doživjeti drugačije.

3. Put pronalaska fotografije

Kako bi se objasnio sam put pronalaska fotografije te kako bi se definiralo što to fotografiju čini umjetničkom formom, potrebno je prije svega govoriti o putu do slike kao trajne i bezvremenske forme obilježavanja određenih trenutaka (Flusser 2007: 23). Put do slike crtan svjetlom kakvu danas stvara fotografija bio je veoma dug. U Kini je još prije 300 godina bila poznata kamera obskura (engl. *camera obscura*) koja je predstavljala tamnu prostoriju u kojoj svjetlo koje dolazi kroz rupicu na prozoru ocrta oblike iz prirode (Fizi 1982: 9).

Početak ovog milenija kameru obskuru koristili su arapski učenjaci kako bi promatrali pomrčinu Sunca, a 1500. godine Leonardo da Vinci skicirao ju je u obliku prenosivog sanduka s rupicama na jednoj njegovoj stijeni. Godine 1658. Barbaro u Veneciji je umjesto rupica stavio sabirnu leću, dok je napuljski učenjak Porta stvorio *laternu magicu* koja je ujedno bila i prva sprava za projekciju slika (Fizi 1982: 9). Nakon sprave za projekciju slika uslijedila je kamera s lećom i zrcalom koja je kasnije postala „kamera za crtanje prirode“. Trajno zadržavanje slike tada je još bila nedostižna želja te je moralo proći još mnogo vremena da se ta želja ostvari.

Razvojem kulture sve je veća postajala čovjekova želja da sačuva izgled svoga lika u budućnosti. Tako su bogati odlazili slikarima da im nacrtaju portrete da bi se za ostale izrađivale samo siluete (engl. *silhueta*) ili minijature, rezane iz crnog papra koje ipak nisu mogle zadovoljiti težnju čovjeka za vjernim prikazom svoga izgleda na slici. Godine 1839. započeo je pronalazak prvoga upotrebljivog postupka dobivanja slike crtanim svjetlom.

Pronalaskom fotografije svijet je dobio najdemokratskije sredstvo izražavanja jer je ona omogućavala potpuno vjerni slikovni prikaz događaja na način na koji bi je svatko mogao shvatiti. Fotografska slika tako je postala nezamjenjiva dopuna riječi koja je označava dolazak novog razdoblja te je tako unijela velike promjene samom kulturnom razvitku čovjeka i dala veliki doprinos upoznavanju ljudi i svijeta (Fizi 1982: 9).

Važnu ulogu pronalaska fotografije pridajemo Louisu Daguerreu koji je svojim izumom dagerotipije predstavio slikovni zapis na posrebnim bakrenim pločicama te tako postigao i komercijalni uspjeh.¹ Slika je bila direktni pozitiv na ploči i bila je veoma oštra, ali taj postupak ipak nije bio savršen. Svaka pojedina slika tako je bila unikat te se nije mogla kopirati i umnožavati. Takve su se slike mogle samo promatrati iz jednog smjera na zrcalno sjajnoj pločici, no usprkos tome postupak se naglo proširio po cijelome svijetu.

¹ https://www.wikiwand.com/hr/Kronologija_fotografske_tehnologije

Uz Daguerrea bitnu ulogu u pronalasku fotografije imao je i engleski učitelj William Henry Fox Talbot koji je uspio pomoću kamere zadržati sliku na papiru, prethodno je natopivši halogeno-srebrnim spojevima te je taj proces nazvao Talbotipija (engl. *Calotype*).² Papir na kojem je on snimao bio je veoma osjetljiv, a na njemu nakon duge ekspozicije dobio je negativnu sliku koju ipak nije uspio trajno zadržati. Upotrebom fiksirne soli Talbot uspijeva sliku fiksirati i trajno zadržati.

U počecima fotografija je nosila naziv heliografija, a tek kasnije se pojavio naziv fotografija, kao spoj dviju starohelenske riječi: *foto*, tj. svjetlo, i *grafo*, tj. pišem, crtam. Službeno taj naziv uveden je na kongresu kemičara 1839. godine u Parizu.³

² <https://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=60264>

³ <https://proleksis.lzmk.hr/21903/>

4. Fotografija

Budući da je sastavni dio našega svakodnevnog života, fotografija je ta koja prevladava na području vizualnih komunikacija i kao takva nalazi primjenu na gotovo svim područjima ljudskih djelatnosti. Kao vrlo širok i demokratski medij, ona je ujedno i dokument, kao i umjetnost i znanost. Da bi čovjek razmišljao fotografski na dubljoj razini, morao bi prije svega poznavati i razumjeti umjetnost, kako bi upravo tu ljudsku djelatnost koju ona predstavlja oplemenio te iskazao sebe putem nje i svoje kreativnosti.

4.1. Vrste fotografije

Postoje različite vrste i podvrste fotografije – od komercijalne i modne, fotografije arhitekture, erotike i glamura, estetske, noćne fotografije, novinske pa sve do fotografije prirode itd. U ovom ćemo dijelu završnog rada spomenuti samo neke, dok ćemo se onih najrelevantnijih i onih koje su najviše vezane uz ovaj rad dotaknuti u kasnijim poglavljima.

1. Novinska fotografija

Novinska fotografija jedno je od najsnažnijih komunikacijskih sredstava. Ona daje informaciju, određuje kako ljudi shvaćaju velike događaje, razumljivija je od riječi te joj se vjeruje. Predstavnici novinske fotografije su fotoreporter i čiji je posao izazovan, ali i nagrađivan. Novinske fotografije većinom predstavljaju fotografije čiji su glavni motivi događaji, pojedinci, prirodni događaji itd.⁴

⁴ <https://www.adobe.com/creativecloud/photography/discover/photojournalism.html>

Slika 4.1.1. Primjer novinske fotografije, Robert Capa - Gomila promatrača iza barikada za posjet kraljice Wilhelmine, Belgija

2. Modna fotografija

Modna fotografija vrsta je fotografije koja je najviše posvećena prikazivanju odjeće i drugih modnih predmeta. Najčešće se koristi za reklame ili za modne časopise pa je kao takva razvila potrebu za snimanjem na egzotičnim lokacijama. Kod modne fotografije osim odjeće te ostalih modnih predmeta, bitan je i sam odabir modela. Snimanje ovakvih fotografija može se odvijati na prirodnom svjetlu ili u studiju.⁵

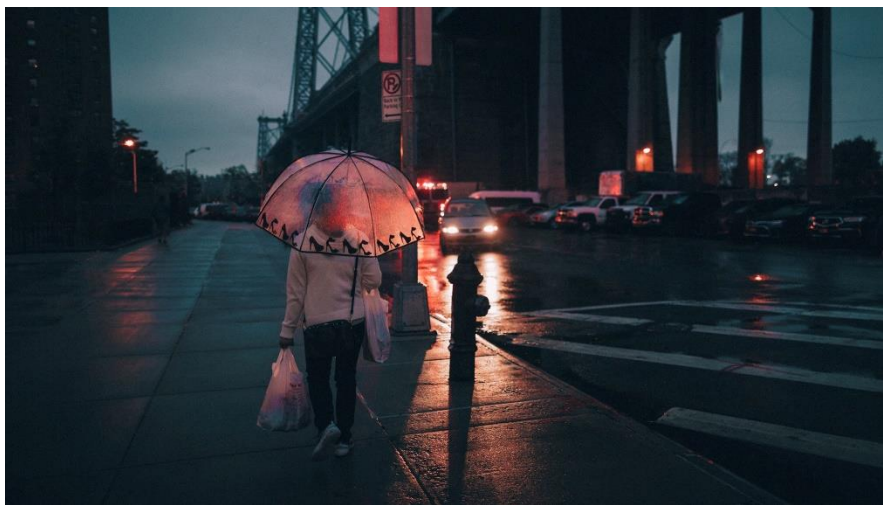

Slika 4.1.2. Primjer modne fotografije

⁵ <https://www.adobe.com/creativecloud/photography/discover/fashion-photography.html>

3. Noćna fotografija

Kod noćne fotografije podrazumijeva se fotografiranje pod slabim uvjetima prirodnog svjetla, najčešće tijekom noći ili u kasnim večernjim satima. Iako prilično izazovna jer za većinu fotografa fotografija nekako nestaje noću, može biti itekako zabavna i drugačija. Takve fotografije najčešće su snimljene velikim ili maksimalnim otvorom blende, dugim ekspozicijama i većom ISO vrijednosti. Ova vrsta fotografije zahtjeva obraćanje dodatne pozornosti na svjetlo i pokret, a uvelike se koriste i tronožci za veću stabilnost prilikom fotografiranja.⁶

Slika 4.1.3. Primjer noćne fotografije

4.2. Fotografija kao sredstvo vizualne komunikacije

Komunikacija scene ili objekta u fotografiji slična je komunikaciji pisanog puta. Za razliku od pisanog puta, u vizualnom smislu fotograf mora rasporediti svoje subjekte ili objekte na sceni tako da oni imaju smisla. Budući da fotografija bilježi trenutak u vremenu, vrijeme same fotografije važan je dio načina na koji fotografija komunicira s onim što nam fotograf želi reći.

Jednu od bitnih uloga kod same vizualne komunikacije fotografije ima njezina oštrina (engl. *sharpness*). Oštrina se postiže fokusom, otvorom blende ili naknadnom obradom. Veliki će otvor blende, kao npr. $f/2.8$ omogućiti tako fotografu da svoju željenu vizualnu komunikaciju

⁶ <https://www.adobe.com/creativecloud/photography/discover/night-photography.html>

ostvari izolacijom subjekta od pozadine te da gledateljevu pozornost na fotografiji zadrži na vrlo specifičnom dijelu slike.⁷

U fotografskoj umjetnosti najvažnija je ona komunikacija koja se ostvaruje putem emocija. Da bi se postigla emocija kod gledatelja, fotografija mora prikazivati prirodu subjekta u najboljem ili najgorem obliku, ali istovremeno i u onom „najčišćem“. Fotografova je želja da gledatelj podijeli njegov osjećaj pa se to na kraju svodi na mogućnost komponiranja, izlaganja i ranije spomenutog fokusiranja. Izuzetno bitnu stavku u svemu tome ima vježba komponiranja fotografije te razumijevanje scenske kompozicije. Također, isto je tako bitno da fotograf prouči svoju opremu (fotoaparat i objektiv) i da ih tretira kao ekstenziju sebe. Svladavanjem ovih dijelova, fotograf pomiče granice svojeg potencijala, kao i svoje predanosti tome zanatu. Iako je posljednji dio, onaj emocionalni vrlo izazovan, itekako će se isplatiti.

4.3. Uloga fotografije u medijima

Većom digitalizacijom i pojavom sve većeg broja medija, gotovo je nemoguće danas zamisliti bilo kakav sadržaj ili vijest bez fotografije ili nekoga drugog vizualnog elementa. Činjenica je da vizualan sadržaj privlači najviše pozornosti kod gledatelja pa se sve veći broj urednika okreće i nastoji uložiti u dizajn ne bi li tako pridali pozornost izgledu vijesti i elementima koji će biti objavljeni uz tekst. Plasiranje čistog teksta daleka je prošlost, stoga danas fotografije i različiti multimedijски sadržaji kreiraju stvarnost u kojoj živimo.

Fotografija ima ključnu ulogu u tome kako nešto odmah vidimo. Bilo da se radi o oglasu ili promociji, malom postu na blogu ili današnjim glavnim naslovima poznatih medijskih kuća, brzina objavljivanja kvalitetnih fotografija dovela nas je korak bliže do stvaranja svijeta bez predrasuda. Njihova kvaliteta tako ne ovisi samo o vještini postizanja nekih od tehnika fotografije, već o subjektu i načinu na koji je on prikazan. Fotografija tako kao dio velike industrije ima golemi utjecaj na gledatelje, a fotografije koje biramo zapravo su ono što privlači našu pažnju.

U današnjim masovnim medijima upravo je fotografija ta koja ima važnu ulogu, naročito zbog toga što se današnja generacija oslanja upravo na fotografije kako bi razumjela poruku i/ili kako bi je poslala. Također, važno je napomenuti da je sve veća upotreba društvenih medija

⁷ <https://www.icelandaurora.com/phototutorials/guide-to/beginner-photography/photography-basics-photography-as-communication/>

i porast novih platformi dovela do toga da se svi klasificiraju kao fotografi amateri pa je potreba za kvalitetnom fotografijom danas važnija nego ikada prije.⁸

4.4. Semiotika fotografije

Semiotika je u osnovi opća teorija znakova koja se bavi proučavanjem značenja. Ona proučava na koji način pridajemo značenje stvarnome svijetu, slikama, riječima i zvukovima. Semiotiku povezujemo sa švicarskim lingvistom Ferdinandom de Saussureom koji je tvrdio da je pisani i vizualni jezik sustav znakova podijeljen na dva dijela; Označitelj i Označeno. Označitelj je tako prikazivao oblik poruke, kod fotografije to je slika koju vidimo i koja je lako prepoznatljiva, dok je Označeno koncept označitelja i onoga što on predstavlja. Uz semiotiku vezemo i pojmove kao što su sintagma (način slaganja neke poruke), paradigma (primjer, uzorak ili koncept koji se može mijenjati po volji uz zadržavanje određenog razumljivog značenja) te denotativno (doslovno, značenje dogovoreno unutar neke zajednice) i konotativno značenje (značenje znaku pridaje onaj koji ga dekodira). Upravo su denotativni i konotativni slojevi ti koji uvelike definiraju značenje fotografije te ga vežu uz glavni motiv.⁹

Slika 4.3.1. Primjer semiotike na fotografiji

⁸ <https://medium.com/@theuntitledher/the-role-photography-plays-in-the-media-1012102fd023>

⁹ <https://jackpearsonphotojournalist.wordpress.com/2013/03/20/the-semiotics-of-photography/>

Jedan od najboljih primjera semiotike na fotografiji upravo je fotografija samospaljivanja vijetnamskoga budističkog redovnika u prosvjedu protiv Vijetnamskog rata iz 1963. godine. Znakovi na ovoj fotografiji pokazuju da se budistički redovnik ne boji onoga što se događa, on naime izgleda opušteno, smireno i strpljivo, sve do trenutka dok ga vatra ne ubije. Okružen je ljudima koji dijele ista vjerovanja i principe kao i on, ali za razliku od njega oni samo stoje i gledaju kako trpi bolnu smrt. Također, na fotografiji je vidljivo da su svi obučeni u bijelo, što je boja koja obično predstavlja mir te ga i time podržavaju. Fotografiju je snimio američki fotograf i novinar Malcolm Browne, želeći tako privući svjetsku pozornost na zbivanja u Vijetnamu.¹⁰

Iako kod fotografije ne postoji samo jedan značenjski sustav o kojem ovise sve fotografije, rad na području semiotike ipak je dokazao da postoji određen heterogeni sklop kodova iz kojih fotografija može crpiti svoje univerzalno značenje.

¹⁰ Isto.

5. Portretna i ulična fotografija

Kao što je i prije navedeno, fotografija je medij koji je podijeljen na vrste i podvrste. U ovom poglavlju spomenut će se samo one najrelevantnije vrste te one koje se najviše odnose na temu ovoga završnog rada, pa će se stoga govoriti o portretnoj i uličnoj fotografiji.

5.1. Portretna fotografija

U centru portretne fotografije, već po samom nazivu može se zaključiti kako se radi o čovjekovom licu koje je specifično po tome jer upravo iz njega možemo iščitati vanjštinu, kao i unutrašnjost čovjeka. Veliku ulogu u tome imaju naravno i oči koje igraju ključnu ulogu u ljudskom portretu. Upravo su oči čovjeka te koje bi morale biti u stalnom fokusu prilikom snimanja ovakvog tipa fotografije. Portretna fotografija kao jedna od najraširenijih tipova fotografije općenito u svoj centar promatranja stavlja upravo ljudski portret te ga definira kao sveobuhvatan prikaz nekog čovjeka ili pak skupine ljudi. Jedan od temeljnih zahtjeva takvog tipa fotografije upravo je prikaz čovjeka u cijelosti (njegov izgled, raspoloženje, emocije, misli, pa čak i iskustvo). Portretna fotografija specifična je po tome što njeguje okomit tip snimanja, za razliku od fotografije prirode koja ipak njeguje vodoravan tip snimanja, upravo zbog tog razloga jer kod portretiranja je jako važno i bitno da čim više ispunimo kadar ljudskim licem ili tijelom. Poželjno je tako da visina fotoaparata kod portretiranja bude u razini očiju, stoga se najviše koristi normalan rakurs.

Slika 5.1.1. Primjer autorski snimljenog portreta

Portretna fotografija zapravo je umjetnost hvatanja inherentnog karaktera samog subjekta unutar fotografije.¹¹ Tako je sjajna portretna fotografija rezultat kombinacije prave tehnike i umjetničkog izričaja. Iako se portretna fotografija u velikoj mjeri bazira na tehnikama snimanja, kao npr. korištenju ispravnih postavki kamere, kompoziciji, kutu snimanja, osvjetljenju, pozadini i pozici, ona će ovisiti i o samom umjetničkom razmatranju onoga koji je stvara, tj. fotografu. Upravo će on biti taj čija je primarna zadaća snimanje zadivljujućeg i emotivnog portreta koji će izazvati osjećaje u gledateljima te plijeniti njihovu pozornost. Sjajna portretna fotografija tako je jednako poštivanje pravila i smjernica kao i izlazak iz „kalupa“.

Važno je napomenuti kako je upravo subjekt kojeg se fotografira najvažniji aspekt portretne fotografije, stoga je izuzetno bitno da se ugodno osjeća s fotografom jer će upravo to biti ključan čimbenik uspješne sesije portretne fotografije. Važno je stoga odvojiti vrijeme te se povezati s klijentom prije samog snimanja, isto kao i upoznati subjekta, dati mu do znanja što točno očekujemo od njega na snimanju te mu objasniti nešto više o našem stilu fotografiranja. Također, izuzetno je bitno uračunati i njegove sklonosti i sposobnosti radi obostranog zadovoljstva i što boljih rezultata.

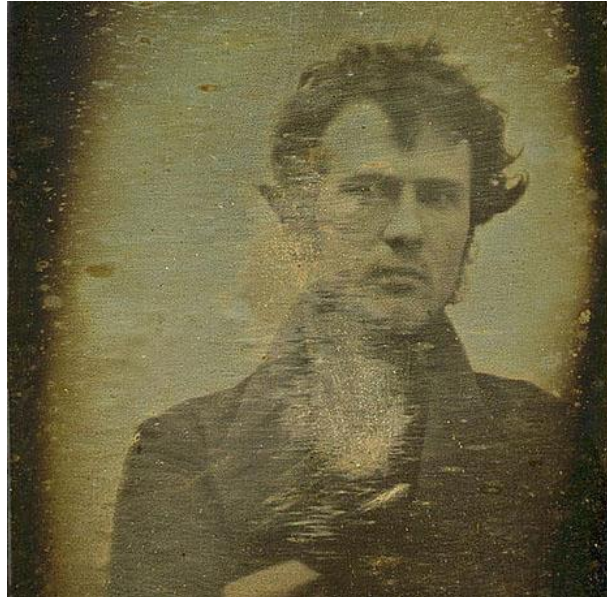
5.2. Povijest i predstavnici portretne fotografije

Povijest portretne fotografije obuhvaća shvaćanje da se uz praćenje osnovnih tehnika portreta moraju pratiti i trendovi koji će se i danas koristiti, stoga se i danas koriste ideje i tehnike koje su se koristile u proteklih 2000 godina. Važno je napomenuti kako zapravo i nije nužno koristiti te ideje, ali dokazano je da su te iste ideje i pristupi još uvijek bitni kod fotografije.

Portret se tako nekoć, ali i danas koristi kao način opisivanja, komunikacije, osjećaja slavlja, ali i sjećanja. Tijekom mnogih razdoblja portreti su se većinom koristili kao sredstvo prenošenja važnosti, a ne stvarnosti osobe. Tek je u kasnim 1800-ima pojavom Kodak fotoaparata, portretna fotografija postala sve dostupnija širokoj populaciji pa time i popularnija. Također, izuzetno je važno napomenuti kako je portretna fotografija na neki svoj jedinstven način zamijenila slikanje portreta koje je zahtijevalo višesatno sjedenje, čime je ona taj dugotrajan proces svela na svega nekoliko trenutaka, upravo zbog svoje jedinstvenosti i brzine. Kako je slikanje portreta bilo isključivo samo za obitelji iz viših slojeva društva, sve se promijenilo upravo u trenutku kada je nastala portretna fotografija.

¹¹ <https://www.pixpa.com/blog/master-portrait-photography>

Godine 1839. američki fotograf i pionir u povijesti fotografije, Robert Cornelius snimio je prvi uspješan autoportret koristeći proces dagerotipije. On je tako iskoristio prirodno svjetlo ne bi li dobio bržu ekspoziciju, držeći jednu pozu svojeg tijela cijelu jednu minutu.¹²

Slika 5.2.1. Robert Cornelius - autoportret, 1839. godine

Razvitkom portretne fotografije javili su se tako i određeni pojedinci koji su portretnu fotografiju podigli na novu razinu. Jedan od takvih bio je slavni američki modni i portretni fotograf Richard Avedon. Avedon je tijekom svoje fotografske karijere radio za neke od najvećih američkih i francuskih modnih kuća (Harper's Bazaar, Vogue, Elle). Sam Avedon bio je veliki ljubitelj kazališta, tako je jednu predstavu mogao gledati i više puta, ne bi li našao neko novo značenje i primijenio ga na percepciju svojih fotografija. Promijenio je tradicionalnu studijsku modnu fotografiju, na kojoj su modeli pozirali bez reakcija i emocija te je tako svoje modele prikazivao u punim emocijama bilo kada neovisno o okruženju.¹³

¹² <https://jaysoriano.com/a-brief-history-of-portrait-photography/>

¹³ <https://www.pacegallery.com/artists/richard-avedon/>

Slika 5.2.2. Richard Avedon - Pčelar

Sljedeća predstavica poznata je po svojim dramatičnim portretima slavnih osoba. Annie Leibovitz američka je portretna fotografkinja koja je portrete slavnih osoba podigla na neku drugu razinu. Ona naime voli svoje subjekte promatranja prikazivati u intimnim postavkama i pozama te je najpoznatija po svojoj fotografiji Johna Lennona i Yoko Ono. Radila je i za poznati američki mjesečni časopis *Vanity Fair* gdje je zapravo i razvila svoj drugačiji stil fotografiranja. Svojom samostalnom izložbom u Nacionalnoj galeriji portreta (Washington, DC) postala je prva žena kojoj je to pošlo za rukom.¹⁴

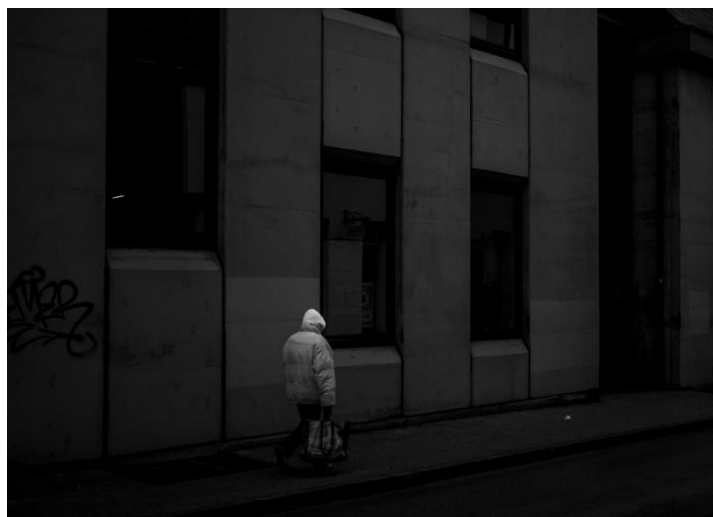
Slika 5.2.3. Annie Liebovitz - John Lennon i Yoko Ono

¹⁴ <http://www.artnet.com/artists/annie-leibovitz/>

5.3. Ulična fotografija

Ulična fotografija vrsta je fotografije koja se isto tako odnosi i na fotografa kao i na njegov subjekt. Predstavljena kao iskrena fotografija čovječanstva, ulična fotografija zapravo predstavlja pravi trenutak. Iako je izraz sam po sebi dosta nejasan i nespretan te može izazvati vrlo specifične misli o tome što to zapravo i jest, poput crno-bijelih fotografija ljudi koji hodaju ulicom, ulična fotografija je mnogo više od toga. Ulični fotografi „filtriraju“ svijet kako bi podijelili s ostalima ono što ih zanima i ono što osjećaju, stoga se ulična fotografija može raditi bilo gdje i ljudi ne moraju biti prisutni na fotografiji.¹⁵

Ulična fotografija smatrana je jednim od najtežih oblika fotografije, upravo zbog svoje nepredvidljivosti, brzine i izrazivosti, ali i zbog ostalih elemenata na koje ulični fotograf mora računati kako bi mu fotografije bile čim bolje. Neki od tih elemenata su pozicija, samo stajalište fotografa, vrijeme, svjetlost i ekspozicija fotoaparata, ali i njegova kompaktnost. Prilikom snimanja ovakvih fotografija izuzetno bitna stavka je ranije spomenuta kompaktnost samog fotoaparata pa se većina današnjih uličnih fotografa odlučuje za kompaktnije i lakše MILC fotoaparate, za razliku od onih standardnih DSLR fotoaparata. Tako će se sami ulični fotografi nastojati povezati sa svijetom i vratiti trenutke koji se ističu povezujući uličnu fotografiju s vizualnim oblikom poezije. Ljepota i oblik su važni aspekti ulične fotografije, no sjajne ulične fotografije često imaju nešto što se događa ispod površine.

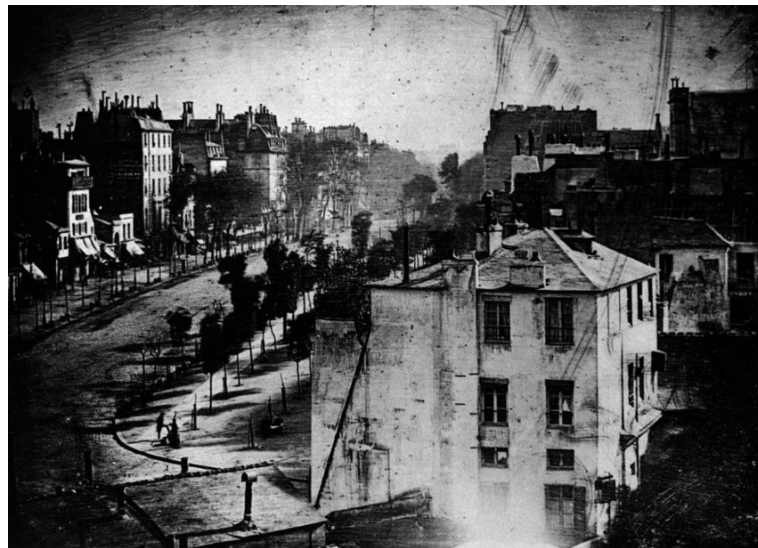
Slika 5.3.1. Primjer autorski snimljene ulične fotografije

¹⁵ https://jamesmaherphotography.com/street_photography/what-is-street-photography/

Često usko vezana uz dokumentarnu fotografiju, ove se dvije vrste fotografija preklapaju jedna s drugom, no za razliku od dokumentarne fotografije koja prenosi „objektivnu priču“ nekog događaja, ulična fotografija prenosi subjektivni doživljaj „sitnice“ iz svakodnevnog života i kao takva ne mora imati određenu pozadinsku priču ili poseban razlog. Iako postoje savjeti, ideje, priče i pitanja kako snimiti što uspješnije ulične fotografije, cilj ovakvih fotografija je potaknuti samoga gledatelja te prikazati stvarnost fotografa, a ne stvarnost ulične fotografije.

5.4. Povijest i predstavnici ulične fotografije

Kao jedna od najdugovječnijih vrsta fotografija, ulična fotografija svoj je trag u vremenu prvi puta ostavila davne 1838. godine kada je prvi put na fotografiji zabilježen čovjek. Za tu fotografiju zaslužan je francuski umjetnik i kemičar Louise Daguerre, a fotografija je bila snimljena na pariškoj ulici Boulevard du Temple, na kojoj se u donjem lijevom uglu vidi muškarac koji čeka da mu drugi muškarac ulašti cipele. Iako je ta fotografija bila zapravo prva fotografija na kojoj su ulica i čovjek, ulična fotografija kao zasebna vrsta fotografije dolazi do izražaja tek početkom 20. stoljeća (Peres 2007: 28).

Slika 5.4.1. Louis Daguerre - Boulevard du Temple

Isto kao i portretna fotografija, tako i ulična fotografija ima svoje predstavnike koji su promijenili smisao i koncept fotografiranja na ulici. Jedan od takvih predstavnika bio je francuski fotograf Henri Cartier-Bresson koji je smatran jednim od najutjecajnijih fotografa 20. stoljeća. Smatran ocem ulične, novinske i umjetničke fotografije, Cartier-Bresson bio je

jedan od osnivača internacionalne fotografske agencije Magnum Photos.¹⁶ Godine 1929. Cartier-Bresson dobiva na poklon od svoga kolege Harryja Crosbyja prvi fotoaparat te zajedno s njime počinje fotografirati i tiskati slike u njegovu domu u Ermenonvilleu blizu Pariza. Dvije godine nakon samoubojstva Harryja Crosbyja, Cartier-Bresson odlazi na Obalu Bjelokosti u francuskoj kolonijalnoj Africi. Tehnike lova koje su ga naučili lokalni mještani primjenjuje na fotografiju, iako je uspio donijeti prijenosnu kameru u Obalu Bjelokosti, samo je sedam fotografija „preživjelo“ tropske krajeve. Godine 1932. Cartier-Bresson kupuje prvi fotoaparat (Leica 35mm Rangefinder) koja postaje fotoaparat njegove karijere te tako započinje njegova životno duga strast za fotografijom.¹⁷

Slika 5.4.2. Henry Cartier-Bresson - A man jumps from a wooden ladder

Uz Cartier-Bressona značajnu ulogu na području ulične fotografije imao je i drugi francuski fotograf – Robert Doisneau. Doisneau se fotografijom počeo baviti 1929. godine te je bio samouk fotograf, a fotografiju je prihvatio kao idealan medij za bilježenje lutanja ulicama Pariza. U početku svoje fotografske karijere radio je kao industrijski i reklamni fotograf u tvornici Renault automobila, da bi potom nakon Drugoga svjetskog rata potpisao ugovor s modnim časopisom *Vogue*. Iako je dugi niz godina radio kao modni fotograf, najviše je postao

¹⁶ <https://www.magnumphotos.com/photographer/henri-cartier-bresson/>

¹⁷ Isto.

poznat po svojem istančanom ukusu za uličnu fotografiju koju je temeljio na humorističnoj svakodnevnici srednje klase pariškoga društva.¹⁸

Slika 5.4.3. Robert Doisneau - *Le baiser de L'Hotel de Ville*

5.5. Objektivni za portretnu fotografiju

Prije nego li se odgovori na pitanje koji su to objektivni najbolji za snimanje portretne fotografije, važno je spomenuti što je to zapravo portret. Matošević, Miličić i Pletikosa u svojoj knjizi *Fotografiranje i obrada fotografija – Portreti* navode kako je portret „postizanje sličnosti s fotografiranom osobom, pa se s toga sličnost postiže prikazivanjem fizičkih karakteristika lica“ (1982: 86). Danas, u 21. stoljeću, fotografija je doživjela novi evolucijski iskorak, a san o dugotrajnosti postao je realnost. Također, visoki stupnjevi samopouzdanja i samokritičnosti još su jedan od alata koji pridonose našoj kreativnosti. Portret tako više ne predstavlja samo određenu osobu u određenom vremenu jer njegova važnost uvelike prelazi os fotograf – model – gledatelj.

Iako odabir objektiva za snimanje portreta znatno ovisi o percepciji i pristupu samog fotografa, nekako se vremenom nametnula praksa da se za snimanje takve vrste fotografije većinom koriste objektivni fiksne žarišne duljine, i to one od 35mm, 50mm i 85mm. Također, važno je napomenuti kako se za snimanje portreta može upotrijebiti više vrsta objektiva (od širokokutnih, portretnih pa sve do telefoto objektiva) te će tako njihova upotreba osim o

¹⁸ <https://www.icp.org/browse/archive/constituents/robert-doisneau?all/all/all/all/0>

percepciji, pristupu i preferencijama ovisiti i o položaju te sadržaju koji želimo istaknuti na određenom portretu (Matošević, Miličić i Pletikosa 2009: 33).

Tradicionalno vjerovanje da su nam za snimanje predivnih portreta potrebni objektiv žarišnih duljina od 50mm, 85mm, 105mm, 135mm pa čak i 200mm vremenom se promijenilo jer je upravo s dolaskom 35mm prime objektiva započelo snimanje portreta koje je otkrilo više informacija samom fotografu, ali i krajnjem korisniku. Iako je objektiv žarišne duljine od 35 mm smatran širokokutnim objektivom, stoga se nametnulo pitanje je li on u suštini i prigodan za snimanje portreta jer može doći do izobličenja na rubovima fotografije kao i na samoj fotografiji zbog veličine prostora snimanja koji pokriva. Istina je da širi objektiv mogu zapravo dovesti do izobličenja lica, ipak sve to ovisi o tome koliko zapravo znamo komponirati sliku, postaviti subjekt te maksimalno iskoristiti prirodnu ili umjetnu svjetlost. Kao što smo i prije spomenuli, širi objektiv imaju tendenciju laganog izobličenja slike, iako se njihova kontrola izobličenja tijekom vremenskog razdoblja od desetak godina uvelike poboljšala. Ako snimamo portret objektivom od 35mm, u velikoj većini slučajeva zapravo i nećemo dobiti laskave crte lica zahvaljujući izobličenju. Upravo se zbog tog razloga mnogi fotografi više pouzdaju u ranije spomenute objektiv od 85mm, 105mm, 135mm itd. Njihove ih žarišne duljine tako dovode do mekših crta lica.¹⁹ Za kakvo su snimanje portreta onda prikladni objektiv žarišnih duljina od 35mm? Objektiv žarišnih duljina od 35mm prigodni su za snimanje portreta cijele duljine tijela (engl. *full body shot*), portrete do pola tijela i portreta okoline. Tako će nam njegovo šire vidno polje omogućiti više „hvatanja“ pozadine, a to će nas dovesti do toga da našim fotografijama ispričamo i više pozadinske priče. Važno je napomenuti kako je prilikom korištenja objektiva žarišne duljine od 35mm izuzetno bitno paziti na kompoziciju fotografije jer, kako je i spomenuto, više pozadine i okolnog područja doći će u kadar, pa ne budemo li oprezni uhvatit ćemo objekte na fotografiji koje zapravo i nismo željeli.²⁰ Iako je objektiv žarišne duljine od 35mm uvelike koristan prilikom snimanja portreta, još je više koristan objektiv žarišne duljine od 50mm koji je svojim statusom jednog od najviše korištenog objektiva ikada itekako koristan alat svakog fotografa.

¹⁹ <https://www.thephoblographer.com/2020/06/27/portrait-photography-how-to-shoot-stunning-portraits-with-35mm-primers/>

²⁰ Isto.

Slika 5.5.1. Snimanje portreta objektivima različitih žarišnih duljina

Objektiv žarišne duljine od 50mm uobičajen je objektiv za portretnu fotografiju te nam pruža slično vidno polje kao i ljudske oči. Također, ovaj objektiv pripada kategoriji najviše korištenih objektivima, uz ranije spomenute objektivne žarišne duljine od 35mm i 85mm. Često nazivan „nifty-fifty“ zbog svoje kompaktnosti i lakoće nošenja, ovaj je objektiv pogodan za sve vrste fotografije, a ne samo za portrete. Često se koristi za uličnu fotografiju, komercijalnu fotografiju itd.²¹ Dovoljno je širok da nam omogući snimanje portreta kao i njegove pozadinske okoline, ali nam također omogućava snimanje i izbliza. Ima minimalno izobličenje tako da subjekti neće izgledati „ispruženo“ poput onih, kako je ranije spomenuto, snimanih objektivom žarišne duljine od 35mm. Objektiv žarišne duljine od 50mm pametan je izbor za sve fotografe početnike, upravo zato što postoji nekoliko verzija ovog objektivna pa se nadogradnja na isti bolji objektiv ove žarišne duljine itekako isplati. Treba još napomenuti kako je kod snimanja portreta ovim objektivom važno držati distancu jer ako snimamo s velikom otvorom blende kao što je $f/1.4$ ili 1.8 , morat ćemo provjeravati svoje portrete nakon svake snimke. Razlog tome je njegova vrlo plitka dubina polja koja može uhvatiti fokus na oči, ali isto tako može vrh nosa i uši ostaviti izvan fokusa. Ovaj objektiv kao i svi ostali, ima nekoliko nedostataka. Jedan od njih je kromatska aberacija (engl. *chromatic aberrations*) koja se javlja prilikom snimanja portreta sa slabijim pozadinskim osvjetljenjem.²² Iako ga mnogi fotografi smatraju „dosadnim“, pa se umjesto za ovu vrstu objektivna odluče na kupovinu objektivna žarišne duljine od 85mm, 50mm objektiv uvijek će imati status jednog od najviše korištenih objektivna ikada.

²¹ <http://mirrorlessportraits.com/what-does-a-50mm-lens-look-like-for-portraits-hanna-portrait-samples/>

²² Isto.

Objektivi žarišne duljine od 85mm često se smatraju tradicionalnim objektivima za portretiranje. Mnogi fotografi koriste objektiv ove žarišne duljine upravo zbog razine kompresije koje oni daju, pogotovo ako se fotografira maksimalnim otvorom blende od f/1.2 ili f/1.4. Također, važno je napomenuti kako ovi objektivi, za razliku od objektiva žarišne duljine od 35mm ne izobličuju lice te daju izrazito veliku količinu estetske kvalitete zamagljenosti – bokeh.²³ Ovaj se objektiv može koristiti za iste vrste snimanja kao i kod onih kod kojih je korišten objektiv žarišne duljine od 50mm, ali je izuzetno važno biti što dalje od subjekta kako bismo postigli iste rezultate. Kako je i ranije spomenuto, objektiv žarišne duljine od 85mm prigodan je za snimanje portreta zbog razine kompresije koje pruža te zato što ne iskrivljuje crte lica. Upravo će kontrola izobličenja i kompresije pomoći da se ublaže crte lica, što će ostaviti mnogo laskavije portrete naših subjekata. Kompresija, koja je karakteristika ovog objektiva, doista može istaknuti naš subjekt i ponuditi izgled portreta koji kupci žele na svojim fotografijama.

5.6. Objektiivi za uličnu fotografiju

Iako se ulična fotografija razvijala dugi niz godina te je smatrana jednom od najtežih vrsta fotografija uopće, njezin otac, francuski fotograf Henri Cartier-Bresson sveo ju je na fotografiju „odlučujućeg trenutka“ (Peres 2007: 246). Dakle, kada govorimo o uličnoj fotografiji nerijetko u kontekst stavljamo kompaktnost i brzinu te objektivne žarišne duljine od 35mm i 50mm. Zašto je to tako? Razlog je veoma jednostavan. Takvi objektivi su kompaktni i jednostavni pa nam omogućuju da budemo brzi i reaktivni te da brzo reagiramo na događaje koji se odvijaju oko nas.

Objektivi za uličnu fotografiju trebali bi biti razumno uskog žarišnog raspona: široki ali opet ne preširoki. Te dvije kvalitete lijepo se slažu s objektivom fiksne žarišne duljine od 35mm koji je i općeprihvaćen kao najbolji objektiv za uličnu fotografiju i fotoreporterstvo. Njegov široki kut gledanja omogućuje nam da dobijemo dobar dio scene u bilo kojem kadru.²⁴

²³ <https://www.thephoblographer.com/2020/08/18/which-is-best-for-portraits-50mm-or-85mm-prime-lenses-lets-find-out/>

²⁴ <https://jamesmaherphotography.com/best-lens-street-photography/>

Slika 5.6.1. Primjer ulične fotografije snimljene objektivom žarišne duljine od 35mm

Širokokutni objektiv od 35mm omogućuje veću dubinsku oštrinu određenog kadra što može prikriti greške koje se lako naprave prilikom fotografiranja ulice. Također, ovaj objektiv omogućuje veće približavanje k glavnom subjektu te ispunjavanje kadra, ali i dalje može prikazati dosta pozadine.

Drugi objektiv je objektiv žarišne duljine od 50 mm koji nam omogućuje više odaljavanja od objekta. Korištenjem ovog objektiva fotograf se može usredotočiti na svoj glavni subjekt promatranja, njegove crte i izraze lica te ne mora voditi računa o brojnim detaljima koji mu odvlače pažnju. Ovaj objektiv izvrstan je objektiv za one fotografe koji su nervozni zbog ulične fotografije jer ne moraju prići toliko blizu, a samo autofokusiranje je lakše nego na objektivu žarišne duljine od 35mm zbog većeg razmaka od subjekta što daje više vremena za fokusiranje.²⁵

²⁵ Isto.

Slika 5.6.2. Primjer ulične fotografije snimljene objektivom žarišne duljine od 50mm

Iako je objektiv žarišne duljine od 35mm izvrstan za ulične portrete u punoj veličini gdje se želi prikazati puno pozadine, objektiv žarišne duljine od 50mm fokusirat će scenu točno na subjekt i najvažnije pozadinske detalje. On nam omogućuje da istaknemo njihove izraze i osobnosti te omogućuje približavanje onome što je zaista važno. Također, objektiv žarišne duljine od 50mm jedan je od najboljih opcija za uličnu portretnu fotografiju.

6. Ulična portretna fotografija

Kao što je i prije spomenuto, fotografija kao umjetnička forma izražavanja sastoji se od mnogo vrsta i podvrsta. Vođeno time, ulična portretna fotografiju svrstava se u onu ulične fotografije s elementima portretne fotografije. Tako ulična portretna fotografija, kao i sama ulična fotografija, uključuje fotografiranje stranaca u okruženju izvan studija. Dok je ulična fotografija spontana i tako snimljena bez znanja snimane osobe, ulična portretna fotografija u fokus stavlja upravo osobu pa je ona itekako svjesna situacije, tj. da ju se fotografira.²⁶ Iako je ulična portretna fotografija izuzetno zabavna, ona također može biti i zahtjevna, upravo zato što je potrebno pomno odabrati subjekt promatranja i pravu kompoziciju. Također, važno je spomenuti kako se neki fotografi prilikom snimanja ovakvih fotografija mogu osjećati izuzetno neugodno, upravo zato jer fotografiraju u velikoj većini nepoznate osobe koje se šecu pokraj njih na ulici. Kako bi same fotografije bile što bolje i zanimljivije, potrebno je prevladati taj strah te uspostaviti valjanu i dobru komunikaciju između fotografa i promatranog subjekta, tj. osobe/ba. Međutim, dobra komunikacija nije jedini preduvjet kvalitetnih uličnih portreta pa će tako veliku ulogu u tome imati i oprema koju fotograf koristi.

6.1. Oprema potrebna za snimanje uličnih portretnih fotografija

Iako je pitanje opreme prilikom fotografiranja uvelike bazirano na osobnim pretpostavkama i preferencijama, preporuča se korištenje MILC fotoaparata zbog njihove kompaktnosti, manjeg tijela, manje težine te mogućnosti odabira veće ISO vrijednosti od one DSLR fotoaparata. Što se tiče objektiva, preporučuje se korištenje objektiva fiksne žarišne duljine (50mm, 135mm), kao i korištenje širokokutnih i telefoto objektiva. Tako je objektiv žarišne duljine od 50mm objektiv koji će mnogi ulični fotografi prvi odabrati, upravo zato što ima slično vidno polje kao i ljudsko oko. Njegovo je vidno polje također i dovoljno široko da pruži kontekst samoj sceni, a ima i veliki otvor blende što uvelike pomaže pri fotografiranju pod slabijim uvjetima svjetla. Uz fiksne objektivne također se preporučuje korištenje širokokutnih objektiva jer oni još više produbljuju scenu pa time kreiraju i veću pozadinu priče. Također, uz širokokutne objektivne još se preporučuje korištenje telefoto objektiva za fotografe koji više

²⁶ <https://www.canon.hr/get-inspired/tips-and-techniques/street-portraits/>

vole fotografirati iz daljine. Takve im vrste objektivna omogućuju fotografiranje scene bez mogućnosti poziranja ljudi jer je mnogo manja vjerojatnost da će ih vidjeti.²⁷

Slika 6.1.1. Primjer ulične portretne fotografije snimljene objektivom žarišne duljine od 50mm i 85mm

Uz opremu veliku ulogu u kompoziciji uličnih portreta imat će i valjana i dobra komunikacija sa subjektom promatranja, tj. osobom/ama koje se fotografira. Takvi će portreti stoga ovisiti o interakciji sa snimanom osobom pa je izuzetno važno da prije snimanja započnemo razgovor, ne bi li njima i nama samima olakšali posao. Prilikom uvodnog razgovora tako se preporučuje sebe predstaviti fotografom te im objasniti zašto ih zapravo i želimo fotografirati. Jedna od korisnih novih funkcija fotoaparata je funkcija za prepoznavanje lica (engl. *face detection*) koju svi novi fotoaparati imaju te koja nam omogućuje da više vremena provedemo u interakciji sa snimanom osobom i da bolje odaberemo kompoziciju.²⁸

Važno je spomenuti kako će ovakva vrsta fotografije, kao i sve ostale uvelike ovisiti i o prirodnom svjetlu te odabiru lokacije snimanja. Ulična portretna fotografija stoga u neku ruku uključuje i istraživanje našega urbanog okruženja, a iako bi se snimanje fotografija moglo odvijati daleko od same ulice, na primjer, na zatvorenoj tržnici te bi se fotografije i dalje smatrale uličnim portretnim fotografijama. Imajući to na umu najbolje mjesto za snimanje

²⁷ <https://www.bloglovin.com/blogs/digital-photography-school-567509/street-portraits-vs-street-photography-what-7320852729>

²⁸ <https://www.canon.hr/get-inspired/tips-and-techniques/street-portraits/>

ovakve vrste fotografija bit će upravo mjesto koje nam zapravo i omogućuje puno trenutaka snimanja (glavne ulice, željezničke stanice, tržnice itd.).

6.2. Novi predstavnici uličnih portretnih fotografija – Andre Josselin i Samuel Elkins

Vođeni današnjim standardima koji se zbog zahtjeva društva i javnog prostora stalno mijenjaju, fotografija je poprimila novi oblik, a njeni stvaratelji, koji su u ovom slučaju fotografi, trebaju biti u trendu s tim procesom. Ubrzani razvoj tehnologije još je jedan od bitnih procesa u razvoju fotografije pa se tako promijenio i koncept u kojem fotograf iznosi svoje viđenje kroz fotografiju. U svijetu u kojem se sve svodi na percepciji stvarnosti i prihvaćanju iste, upravo su fotografi ti čija bi percepcija za hvatanje momenata trebala biti potpuno drugačija od drugih. Fotografi ipak na kraju krajeva percipiraju neki svoj oblik stvarnosti prenoseći je tako na fotografiju.

Razvojem spomenute tehnologije i unapređenja rada fotoaparata kao alata za hvatanje trenutaka, nameće se pitanje je li uistinu oprema fotografa, koja u glavni fokus stavlja fotoaparat, bitna ili je ona samo proširenje viđenja, ekstenzija realnosti pod upravljanjem fotografa. Je li to stvarno bitno? Sam proces fotografiranja trebao bi biti zabavan način prijenosa misli, osjećaja i emocija onoga koji fotografira.

Razvojem društvenih mreža i velike količine web stranica koje fotografu služe kao njegov osoban portfolio radova, promocija njegovih fotografija danas je postala lakša nego ikada prije.

U ovome će dijelu završnog rada biti spomenuta dvojica najistaknutijih fotografa današnjice, koji su svojim postavljenim standardima unaprijedili poimanje fotografije, što im je donijelo svjetsku slavu kao i rad s jednim od najvećih brendova suvremenog društva.

Andre Josselin njemački je fotograf i službeni ambasador fotografske tvrtke Leica, čije su fotografije objavljene u raznim modnim časopisima, reklamnim panoima, naslovnicama albuma i Instagram naslovnicama (engl. *Instagram feed*). Redovito radi s modelima, poznatim osobama, glazbenicima, a istančan ukus za fotografiranje donio mu je rad s jednim od najvećih brendova današnjice poput Nikea, Porschea, Mercedesa itd.²⁹

²⁹ <https://josselin.de/about>

Slika 6.2.1. Andre Josselin

Josselinov portfolio nevjerojatno je osebujan te je jasno vidljiv njegov istančan stil fotografiranja i boje koje mu fotoaparati Leice pružaju. Između ostaloga Josselin je poznat po svojoj fotoknjizi *Dear*, koja sadrži dvjestotinjak njegovih autorskih fotografija. Kao ambasador Leice i modni entuzijast neprestano će birati stil, a ne udobnost. Tijekom snimanja uličnih portretnih fotografija najčešće koristi fotoaparat Leica M10-R u kombinaciji s objektivom Leica Summicron-M 35mm maksimalnog otvora blende od f/2.

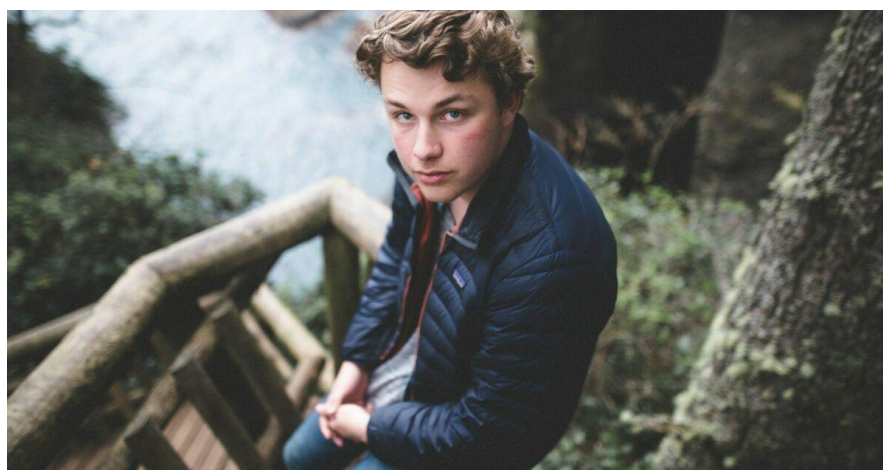

Slika 6.2.2. Primjer uličnog portreta, Andre Josselin - Melanie Kieback

Slika 6.2.3. Primjer uličnog portreta, Andre Josselin - Mara Lafontan, Charleen Weiss

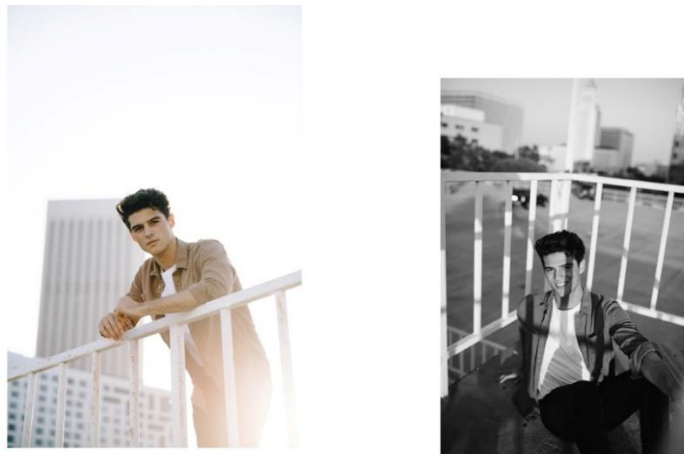
Sljedeći je predstavnik *freelance* fotograf Samuel Elkins koji je rođen u Los Angelesu u Kaliforniji. Elkins je prvenstveno komercijalni i *lifestyle* fotograf, ali je također poznat po fotografiranju uličnih portretnih fotografija. Profesionalno se bavi fotografijom nešto duže od osam godina, a tijekom tog perioda surađivao je s velikim brendovima poput Volva, Googlea, Garmin, Under Armora, Land Rovera, Aston Martina, Audiya itd.³⁰

Slika 6.2.4. Samuel Elkins

³⁰ <https://www.samuelelkins.co/info>

Elkins također vodi i uspješan YouTube kanal koji je većinski zasnovan na fotografskim temama i putovanjima. Elkinsov fotografski portfolio čine različite vrste fotografija, od ranije spomenute komercijalne i *lifestyle* fotografije, do portretne, fotografije pejzaža, dokumentarne itd., što samo pokazuje kolikim talentom raspolaže. Za razliku od Josselina, on nije ambasador velike fotografske kuće, već uživa fotografirati svim markama fotoaparata. Najviše koristi MILC fotoaparate marke Canon, posebice Canon EOS-1D X Mark III, EOS R5 te fotoaparate srednjeg formata poput Mamiya 6. U slobodno vrijeme planinari i kampira, ali uvijek sa sobom nosi svoj fotoaparatus.³¹

Slika 6.2.5. Primjer uličnog portreta, Samuel Elkins - Nate Niehaus

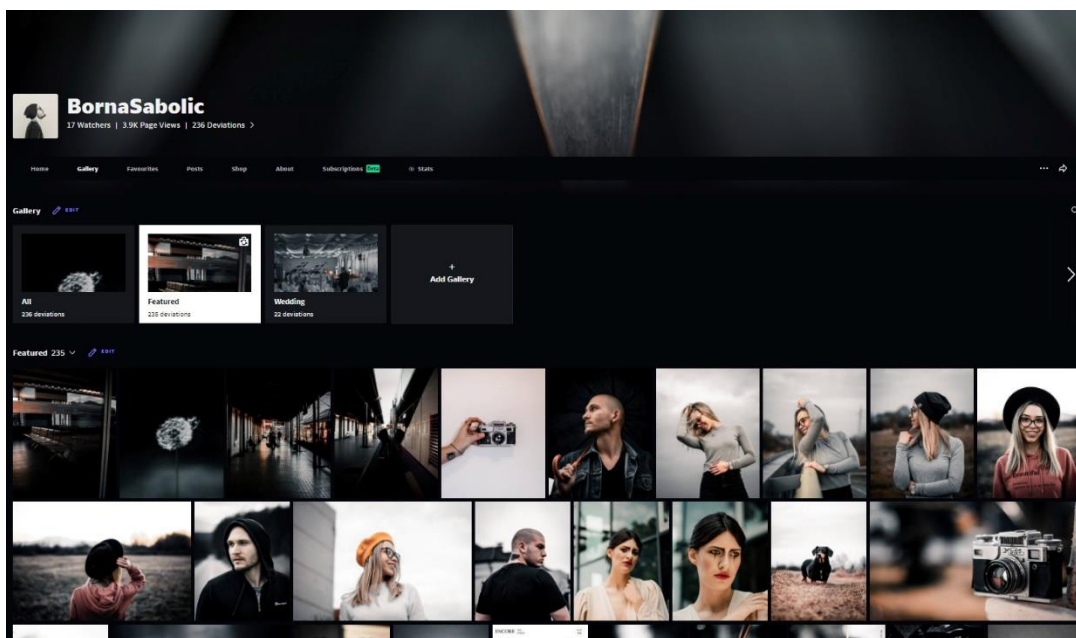
³¹ <https://www.samuelelkins.co/info>.

7. Autorska serija fotografija

7.1. Portfolio autorskih radova

Fotografski portfolio izuzetno je bitan segment rada fotografa, upravo zato što prikazuje njegove najbolje fotografije kojima se prezentira publici i javnosti. Iako je sam portfolio stvar osobnog ukusa i odabira fotografa, itekako je važno da je vizualno privlačan i upečatljiv krajnjemu korisniku, jer će upravo baš on možda biti sljedeći potencijalni klijent. Nepisano je pravilo da bi portfolio autorskih radova trebao sadržavati samo tridesetak najboljih fotografija prema osobnom mišljenju, neki se fotografi ipak odlučuju na prezentiranje čitavog repertoara radova.

Portfolio autorskih radova tako može biti zbirka prošlih radova, u digitalnom ili tiskanom formatu, koji predstavljaju fotografski fokus ili vrstu rada koja se želi stvoriti u budućnosti. Sam portfolio tako se može koristiti, kako je i prije navedeno, kao alat za predstavljanje osobnog rada te demonstriranje talenta i područja stručnosti. Važno je napomenuti kako mnogi fotografi odlučuju stvoriti više od samo jednog portfolia, ne bi li tako zadobili naklonost tržišta i povećali šanse za angažman, ili opet ostvarili neke svoje osobne ciljeve.

Slika 7.1.1. Primjer osobnog portfolia radova

Slika 7.1.2. Primjer ulične portretne fotografije snimljene za potrebe naprednog fotografskog seminara Fotosofia 16, koju održava poznati fotograf Damir Hoyka

Iako je fotografski portfolio izuzetno bitan marketinški alat kod promocije fotografa, njegova je primarna svrha ipak prezentacija vizije i talenta. On stoga pruža publici pregled fotografskih radova i identificiranje njegovih najboljih primjera, skuplja najbolje radove fotografa na jednom mjestu itd. Također, portfolio otvara dijalog između fotografa i njegovoga ciljanog tržišta, navodeći pritom misiju i viziju samog umjetnika. Danas je izuzetno popularno kreirati vlastiti portfolio radova na Internetu (engl. *Web portfolio*), ili kreirati vlastitu Web stranicu s radovima, upravo zbog mogućnosti većeg pristupa, veće interaktivnosti te općenito masovne digitalizacije svih medija, pa tako i fotografije.³²

7.2. Oprema

Za snimanje autorske serije uličnih portretnih fotografija korišten je jedan od najpopularnijih DSLR-ova početničke razine, Nikon D3400 u kombinaciji s objektivom fiksne žarišne duljine Nikon AF-S Nikkor 50mm s maksimalnim otvorom blende od f/1.8.

Tehničke karakteristike fotoaparata Nikon d3400:

- senzor: 24,2 MP APSC-C CMOS
- nosač objektiva: F-nosač
- rafalno snimanje: 5 kadrova u sekundi

³² <https://photography.tutsplus.com/articles/what-is-a-photography-portfolio--cms-31306>

- automatsko fokusiranje: AF u 11 točaka
- najkraća ekspozicija SS 1/4000 s
- najdulja ekspozicija SS 30 s

Tehničke karakteristike objektiva Nikon AF-S Nikkor 50mm:

- tip: objektiv fiksne žarišne duljine
- žarišna duljina 50mm
- maksimalni otvor blende: f/1.8
- minimalni otvor blende: f/16

7.3. Autorska serija fotografija

Serija novonastalih fotografija bazira se na isječcima iz autorova osobnog svakodnevnog života. Svaka od ovih fotografija nastala je kao zaseban prikaz određenog trenutka u životu, koji je pak nastao proučavanjem navika, okoline i svakodnevne životne tranzicije ostalih ljudi. Glavni cilj ove serije fotografija cilj je i ovoga cjelokupnog rada, a to je prikazati, tj. fotografirati ljude na ulici, a da su oni toga svjesni. Fotografije su snimljene pretežno na području grada Varaždina, a glavni fotografirani motiv su ljudi na ulici i ostali motivi koje na ulici možemo naći (arhitektura, detalji itd.).

Slika 7.3.1. Varaždin, Kapucinski trg

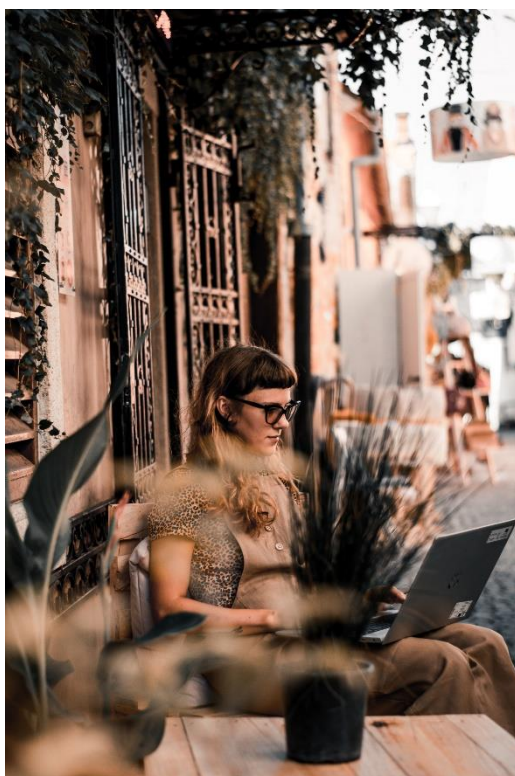
Slika 7.3.2. Varaždin, Uska ulica (1)

Slika 7.3.3. Varaždin, Uska ulica (2)

Slika 7.3.4. Varaždin, Uska ulica (3)

Slika 7.3.5. Varaždin, Uska ulica (4)

Slika 7.3.6. Varaždin, Uska ulica (5)

Slika 7.3.7. Varaždin, Kapucinski trg

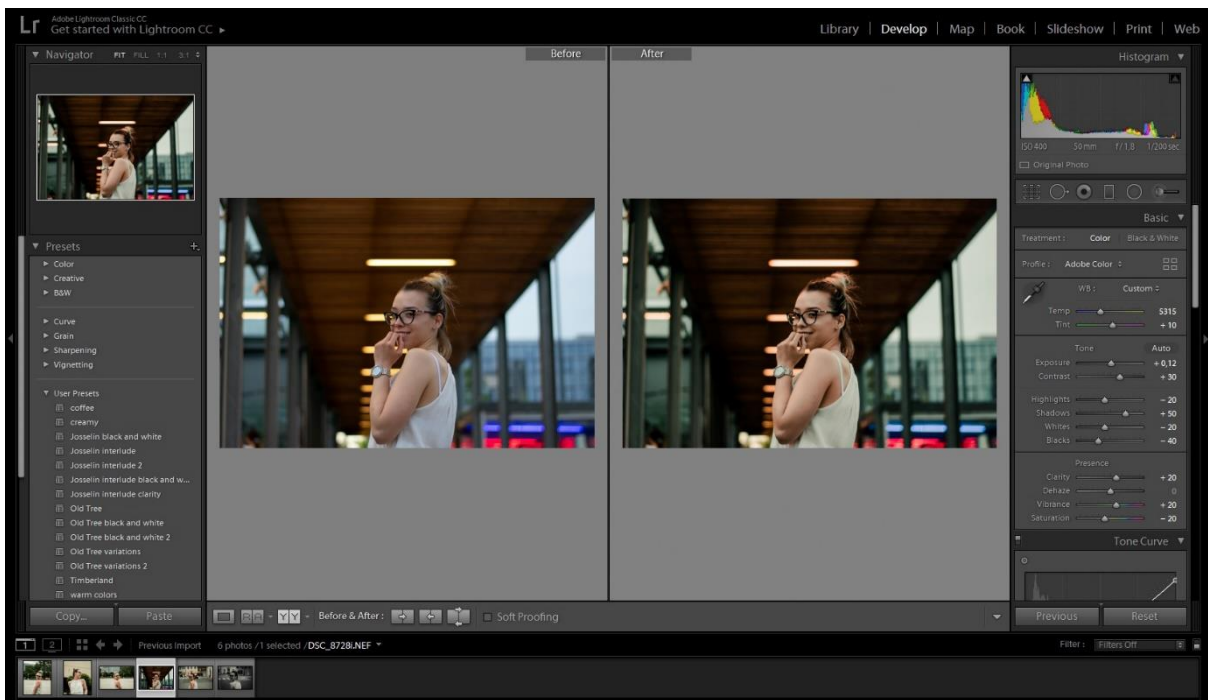
Slika 7.3.8. Varaždin, Ulica Ankice Opolski

7.4. Obrada fotografija

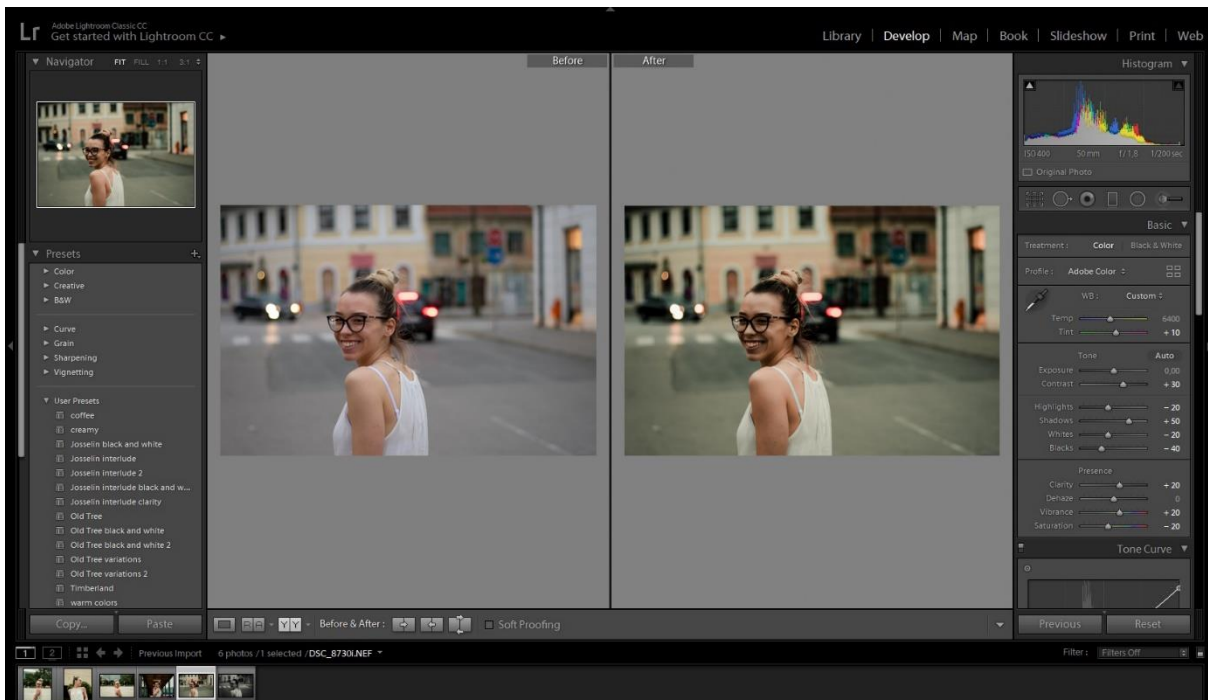
Razvojem digitalnih tehnologija te sve većom popularizacijom digitalne obrade fotografije, koja je posljednjih godina postala dostupna širokim masama pojavom sve većeg broja besplatnih programa ili *online* servisa koji se mogu pojaviti na Internetu, obrada digitalne fotografije danas je postala uobičajenom i opće korištenom.

Digitalnom fotografijom imamo mogućnost popravljati rezultat na licu mjesta, ali isto tako postoje i trenuci kada to nije moguće, posebice ako snimamo različite događaje i objekte u pokretu (Matošević, Miličić i Pletikosa 2009: 129). Također, važno je spomenuti kako se nerijetko zna dogoditi da fotografije na zaslonu fotoaparata izgledaju odlično, ali tek kada ih prebacimo na računalo i pogledamo na većem monitoru, na njima primijetimo neke nedostatke. Iako je digitalna obrada fotografije stvar osobnog ukusa i iskustva onoga koji fotografira te iste fotografije obrađuje, ona isto tako može biti i fotografov osobni stil prezentacije radova.

Stil fotografiranja razlikuje se od pojedinca do pojedinca, a obrada fotografija vrlo je važna prilikom ranije spomenute prezentacije autorskih fotografskih radova. Veliku ulogu u tome imat će i profesionalni programi za obradu fotografija, kao npr. Adobe Lightroom.

Slika 7.4.1. Primjer autorske obrade fotografije u programu za digitalnu obradu fotografija - Adobe Lightroom

Slika 7.4.2. Primjer autorske obrade fotografije u programu za digitalnu obradu fotografija - Adobe Lightroom (2)

Adobe Lightroom danas je sveopće korišten program za obradu digitalnih fotografija koji između ostalog omogućuje i njihovu organizaciju. Danas smatran nezaobilaznim kreativnim alatom svakog fotografa, on ne samo da pospješuje autorovu viziju realnosti prikazanu kroz fotografije, već je i čini drugačijom. Fotografu tako omogućuje izrezivanje kadrova, promjenu veličine slike i formata, korigiranje svjetline i kontrasta, zasićenosti boje i slično.

8. Zaključak

Prilikom izrade ovoga završnog rada imali smo priliku dublje se upoznati s ljepotom koju definira fotografija, iako je ona u velikoj većini definirana osobnom preferencijom i percepcijom, pa kao takva ovisi o načinu razmišljanja ili promišljanja samog autora. Fotografija kao vrsta medija bogata je poviješću, ali je još više obogaćena budućnošću, upravo zbog rastućeg interesa za vizualnim identitetom i svime što on predstavlja. Bavljenje fotografijom danas je doslovno dostupno svima, no mogu li se zapravo i svi nazvati fotografom jer im je usavršavanje tehnike omogućilo „bezbrizno klikanje“ digitalnim fotoaparatom ili mobitelom? Mišljenja sam da ipak ne. Fotografija je onom koji se bavi njome nešto što on ne može opisati riječima jer putem nje otkriva sebe da bi potom sebe opet ostvario bilježenjem momenta kroz najdražu mu vrstu fotografije.

Ovaj završni rad testirao je i moje mogućnosti, pa sam upravo serijom uličnih portretnih fotografija nastavio svoju potragu za nedostižnim savršenstvom. Svoj sam odlučujući moment posvetio ljudima na ulici i njihovoj svakodnevnoj tranziciji, ne bi li tako upoznao njihove navike i rutine, putem kojih oni opet ostvaruju neko svoje nedostižno savršenstvo. Isto tako, počeo sam još više cijeniti uličnu i portretnu fotografiju jer njihova „lakoća“ snimanja iziskuje puno rada i truda te ovisi o puno faktora, od pravilne ekspozicije, momenta, svjetla pa sve do pozicioniranja i poziranja. Kroz interakciju s ljudima koja je, usudio bih se reći i posebna vještina koja fotografiju i čini toliko zahtjevnom i posebnom, nisam otkrio samo ljude koje sam fotografirao, nego sam kroz rad s njima otkrio i sebe.

Početna hipoteza ovog završnog rada tako je potvrđena. Pristup bilo kojoj vrsti fotografije uvijek će ovisiti o samom fotografu te njegovoj percepciji i shvaćanju iste. Isto tako, njegovo će oblikovanje stvarnosti uvelike ovisiti i o njegovom subjektu promatranja tj. ljudima te tehnici i opremi koju on koristi. Uličnu portretnu fotografiju tako će svi doživjeti drugačije, a interakcija između fotografa te ljudi na ulici bit će trajno zabilježena u statičnim kadrovima.

—
HIBON
ALISEBAINO

Sveučilište
Sjever

SVEUČILIŠTE
SJEVER
—

IZJAVA O AUTORSTVU
I
SUGLASNOST ZA JAVNU OBJAVU

Završni/diplomski rad isključivo je autorsko djelo studenta koji je isti izradio te student odgovara za istinitost, izvornost i ispravnost teksta rada. U radu se ne smiju koristiti dijelovi tuđih radova (knjiga, članaka, doktorskih disertacija, magistarskih radova, izvora s interneta, i drugih izvora) bez navođenja izvora i autora navedenih radova. Svi dijelovi tuđih radova moraju biti pravilno navedeni i citirani. Dijelovi tuđih radova koji nisu pravilno citirani, smatraju se plagijatom, odnosno nezakonitim prisvajanjem tuđeg znanstvenog ili stručnoga rada. Sukladno navedenom studenti su dužni potpisati izjavu o autorstvu rada.

Ja, BORNA SABOLIĆ (ime i prezime) pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključivi autor/ica završnog/diplomskog (obrisati nepotrebno) rada pod naslovom ULICNA PORTRETNA FOTOGRAFIJA (upisati naslov) te da u navedenom radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova.

Student/ica:
(upisati ime i prezime)

Borna Sabolić

(vlastoručni potpis)

Sukladno Zakonu o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju završne/diplomske radove sveučilišta su dužna trajno objaviti na javnoj internetskoj bazi sveučilišne knjižnice u sastavu sveučilišta te kopirati u javnu internetsku bazu završnih/diplomskih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice. Završni radovi istovrsnih umjetničkih studija koji se realiziraju kroz umjetnička ostvarenja objavljuju se na odgovarajući način.

Ja, BORNA SABOLIĆ (ime i prezime) neopozivo izjavljujem da sam suglasan/na s javnom objavom završnog/diplomskog (obrisati nepotrebno) rada pod naslovom ULICNA PORTRETNA FOTOGRAFIJA (upisati naslov) čiji sam autor/ica.

Student/ica:
(upisati ime i prezime)

Borna Sabolić

(vlastoručni potpis)

9. Literatura

Knjige:

- [1] Fizi, Milan. 1982. *Fotografija*. Grafički zavod Hrvatske. Zagreb
- [2] Flusser, Vilem. 2007. *Filozofija fotografije*. Scarabeus-Naklada. Zagreb
- [3] Matošević, Goran; Miličić, Ivana; Pletikosa, Krešimir. 2009. *Fotografiranje i obrada fotografija - Portreti*. Algebra d.o.o. Zagreb
- [4] Pajić, Žarko. 2008. *Vizualne komunikacije*. CVS – Centar za vizualne studije. Zagreb
- [5] Peres, Michael R. 2007. *Focal encyclopedia of photography* 4th edition. Elsevier Inc. Burlington

Kvalifikacijski radovi:

- [6] Bezik-Harić, Sara. 2021. *High key i low key portretna fotografija emocija*. Diplomski rad. Sveučilište Sjever. Varaždin. 65 str.
- [7] Brozović, Borut. 2017. *Ulična fotografija analognom tehnikom crno-bijele slike*. Završni rad. Sveučilište Sjever. Koprivnica. 50 str.
- [8] Gnjidić, Katarina. 2020. *Teorija percepcije i vizualna komunikacija*. Završni rad. Sveučilište u Zagrebu. Grafički fakultet. Zagreb. 79. str.
- [9] Hojski, Lucija. 2020. *Kulturološki aspekti portretne fotografije*. Završni rad. Sveučilište Sjever. Varaždin. 55 str.
- [10] Kaić, Petra. 2017. *Fotografija kao sredstvo komunikacije – medijski prikazi stvarnosti*. Diplomski rad. Sveučilište u Zagrebu, Hrvatski studiji. Zagreb. 62 str.
- [11] Klopotan, Diana. 2019. *Portreti sugrađana grada Novog marofa*. Diplomski rad. Sveučilište Sjever. Koprivnica. 68 str.
- [12] Lisjak, Ines. 2020. *Prikaz sedam smrtnih grijeha kroz portretnu fotografiju*. Završni rad. Sveučilište Sjever. Varaždin. 61 str.
- [13] Sabolić, Borna. 2022. *Autorska zaštita fotografija*. Seminarski rad. Sveučilište Sjever Koprivnica. 15 str.
- [14] Sabolić, Borna. 2021. *Umjetnička fotografija*. Seminarski rad. Sveučilište Sjever Koprivnica. 25 str.

Mrežni izvori:

- [15] <https://fotoklub-cakovec.hr/wp/2017/01/zasto-je-vizualna-kultura-u-fotografiji-vaznija-od-tehnicke> (pristupljeno 20. studenog 2021. 16:53)

- [16] <https://www.elements.hr/blog/vizualni-identitet--fotografije.html> (pristupljeno 20. studenog 2021. 17:23)
- [17] <https://balkansmedia.org/bs/korisni-savjeti-i-alati/sta-fotografija-znaci-mediju-dodatak-tekstu-ili-sredstvo-bolje-komunikacije> (pristupljeno 20. studenog 2021. 18:43)
- [18] <https://vizkultura.hr/kategorija/fotografija/> (pristupljeno 10. siječnja 2022. 13:31)
- [19] <https://croatian-photography.com/> (pristupljeno 12. siječnja 2022. 14:24)
- [20] <https://www.thephoblographer.com/2020/06/27/portrait-photography-how-to-shoot-stunning-portraits-with-35mm-primers/> (pristupljeno 17. siječnja 2022. 10:57)
- [21] <https://www.thephoblographer.com/2019/04/15/5-short-tips-on-shooting-better-portraits-with-a-35mm-lens/> (pristupljeno 17. siječnja 2022. 11:02)
- [22] <http://mirrorlessportraits.com/what-does-a-50mm-lens-look-like-for-portraits-hanna-portrait-samples/> (pristupljeno 17. siječnja 2022. 11:06)
- [23] <https://slrlounge.com/85-mm-prime-lens-perfect-portrait-photography-how-to-use-it/> (pristupljeno 17. siječnja 2022. 11:46)
- [24] <https://www.canon.hr/get-inspired/tips-and-techniques/street-portraits/> (pristupljeno 7. ožujka 2022. 12:47)
- [25] <https://hr.photography-secret.com/10087946-street-portraits-vs-street-photography-what-is-the-difference> (pristupljeno 13. ožujka 2022. 15:48)
- [26] <https://josselin.de/about> (pristupljeno 2. svibnja 2022. 15:42)
- [27] <https://www.deviantart.com/bornasabolic> (pristupljeno 15. svibnja 2022. 15:32)
- [28] <https://digital-photography-school.com/tips-create-great-street-portraits/> (pristupljeno 28. svibnja 2022. 14:04)
- [29] <https://jamesmaherphotography.com/street-portraits/> (pristupljeno 28. svibnja 2022. 14:05)
- [30] <https://photography.tutsplus.com/articles/what-is-a-photography-portfolio--cms-31306> (pristupljeno 2. lipnja 2022. 13:57)
- [31] <https://www.thephoblographer.com/2020/08/18/which-is-best-for-portraits-50mm-or-85mm-prime-lenses-lets-find-out/> (pristupljeno 5. lipnja 2022. 15:22)
- [32] https://www.wikiwand.com/hr/Kronologija_fotografske_tehnologije (pristupljeno 7. srpnja 2022. 10:23)
- [33] <https://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=60264> (pristupljeno 7. srpnja 2022. 11:44)
- [34] <https://proleksis.lzmk.hr/21903/> (pristupljeno 7. srpnja 2022. 12:32)

- [35] <https://www.pixpa.com/blog/master-portrait-photography> (pristupljeno 7. srpnja 2022. 17: 51)
- [36] https://jamesmaherphotography.com/street_photography/what-is-street-photography/ (pristupljeno 8. srpnja 2022. 10:52)
- [37] <https://jamesmaherphotography.com/best-lens-street-photography/> (pristupljeno 11. srpnja 2022. 15:56)
- [38] <https://jaysoriano.com/a-brief-history-of-portrait-photography/> (pristupljeno 25. kolovoza 2022. 16:16)
- [39] <https://www.pacegallery.com/artists/richard-avedon/> (pristupljeno 25. kolovoza 2022. 16:47)
- [40] <https://publicdelivery.org/richard-avedon-beekeeper/> (pristupljeno 25. kolovoza 2022. 16:55)
- [41] <http://www.artnet.com/artists/annie-leibovitz/> (pristupljeno 25. kolovoza 2022. 17:09)
- [42] <https://www.sothebys.com/en/buy/auction/2019/contemporary-photographs/annie-leibovitz-john-lennon-and-yoko-ono> (pristupljeno 25. kolovoza 2022. 17:17)
- [43] https://www.researchgate.net/figure/Boulevard-du-Temple-Louis-Daguerre-1838_fig1_301818272 (pristupljeno 25. kolovoza 2022. 18:12)
- [44] <https://www.magnumphotos.com/photographer/henri-cartier-bresson/> (pristupljeno 25. kolovoza 2022. 18:28)
- [45] <https://www.icp.org/browse/archive/constituents/robert-doisneau?all/all/all/all/0> (pristupljeno 25. kolovoza 2022. 19:11)
- [46] <https://www.adobe.com/creativecloud/photography/discover/photojournalism.html> (pristupljeno 28. kolovoza 2022. 12:00)
- [47] <https://www.adobe.com/creativecloud/photography/discover/fashion-photography.html> (pristupljeno 28. kolovoza 2022. 12:18)
- [48] <https://www.adobe.com/creativecloud/photography/discover/night-photography.html> (pristupljeno 28. kolovoza 2022. 12:35)
- [49] <https://www.icelandaurora.com/phototutorials/guide-to/beginner-photography/photography-basics-photography-as-communication/> (pristupljeno 29. kolovoza 2022. 12:24)
- [50] <https://medium.com/@theuntitledher/the-role-photography-plays-in-the-media-1012102fd023> (pristupljeno 29. kolovoza 2022. 13:36)

[51] <https://jackpearsonphotojournalist.wordpress.com/2013/03/20/the-semiotics-of-photography/> (pristupljeno 29. kolovoza 2022. 14:42)

10. Popis slika

Slika 4.1.1. Primjer novinske fotografije, Robert Capa – Gomila promatrača iza barikada za posjet kraljice Wilhelmine, Belgija, Izvor: https://www.icp.org/browse/archive/objects/crowd-of-onlookers-behind-barracades-for-queen-wilhelminas-visit-belgium	6
Slika 4.1.2. Primjer modne fotografije, Izvor: https://fixthephoto.com/fashion-photography.html	6
Slika 4.1.3. Primjer noćne fotografije, Izvor: https://iso.500px.com/eight-tips-for-improving-your-street-photography-at-night/	7
Slika 4.4.1. Primjer semiotike na fotografiji, Izvor: https://jackpearsonphotojournalist.wordpress.com/2013/03/20/the-semiotics-of-photography/	9
Slika 5.1.1. Primjer autorski snimljenog portreta, Izvor: https://www.deviantart.com/bornasabolic	11
Slika 5.2.1. Robert Cornelius - autoportret, 1839. godine, Izvor: https://jaysoriano.com/a-brief-history-of-portrait-photography/	13
Slika 5.2.2. Richard Avedon – Pčelar, Izvor: https://publicdelivery.org/richard-avedon-beekeeper/	14
Slika 5.2.3. Annie Liebovitz - John Lennon i Yoko Ono, Izvor: https://www.sothebys.com/en/buy/auction/2019/contemporary-photographs/annie-leibovitz-john-lennon-and-yoko-ono	14
Slika 5.3.1. Primjer autorski snimljene ulične fotografije, Izvor: https://www.deviantart.com/bornasabolic	15
Slika 5.4.1. Louis Daguerre - Boulevard du Temple, Izvor: https://www.researchgate.net/figure/Boulevard-du-Temple-Louis-Daguerre-1838_fig1_301818272	16
Slika 5.4.2. Henry Cartier-Bresson - A man jumps from a wooden ladder, Izvor: https://www.magnumphotos.com/photographer/henri-cartier-bresson/	17
Slika 5.4.3. Robert Doisneau - Le baiser de L'Hotel de Ville, Izvor: https://www.artandobject.com/news/robert-doisneau-fisherman-moments-palazzo-roverella18	
Slika 5.5.1. Snimanje portreta objektivima različitih žarišnih duljina, Izvor: https://www.youtube.com/watch?v=iSj5IQ_1gbc	20

Slika 5.6.1. Primjer ulične fotografije snimljene objektivom žarišne duljine od 35mm, Izvor: https://jamesmaherphotography.com/best-lens-street-photography/	22
Slika 5.6.2. Primjer ulične fotografije snimljene objektivom žarišne duljine od 50mm, Izvor: https://jamesmaherphotography.com/best-lens-street-photography/	23
Slika 6.1.1. Primjer ulične portretne fotografije snimljene s objektivom žarišne duljine od 50mm i 85mm, Izvor: https://www.canon.hr/get-inspired/tips-and-techniques/street-portraits/	25
Slika 6.2.1. Andre Josselin, Izvor: https://intombi.de/en/blog/star-photographer-andre-josselin-did-it/	27
Slika 6.2.2. Primjer uličnog portreta, Andre Josselin - Melanie Kieback, Izvor: https://josselin.de/portfolio/vanellimelli-paris/	27
Slika 6.2.3. Primjer uličnog portreta, Andre Josselin - Mara Lafontan, Charleen Weiss, Izvor: https://www.behance.net/search/projects?search=andre%20josselin&tracking_source=typeahead_nav_direct	28
Slika 6.2.4. Samuel Elkins, Izvor: https://www.shopmoment.com/samuel-elkins	28
Slika 6.2.5. Primjer uličnog portreta, Samuel Elkins - Nate Niehaus, Izvor: http://www.stayandwander.com/artists/samuelelkins	29
Slika 7.1.1. Primjer osobnog portfolia radova, Izvor: https://www.deviantart.com/bornasabolic/gallery	30
Slika 7.1.2. Primjer ulične portretne fotografije snimljene za potrebe naprednog fotografskog seminara Fotosofia 16, koju održava poznati fotograf Damir Hoyka, Izvor: https://www.deviantart.com/bornasabolic/gallery	31
Slika 7.3.1. Varaždin, Kapucinski trg	32
Slika 7.3.2. Varaždin, Uska ulica (1)	33
Slika 7.3.3. Varaždin, Uska ulica (2)	33
Slika 7.3.4. Varaždin, Uska ulica (3)	34
Slika 7.3.5. Varaždin, Uska ulica (4)	34
Slika 7.3.6. Varaždin, Uska ulica (5)	35
Slika 7.3.7. Varaždin, Kapucinski trg	35
Slika 7.3.8. Varaždin, Ulica Ankice Opolski	36
Slika 7.4.1. Primjer autorske obrade fotografije u programu za digitalnu obradu fotografija - Adobe Lightroom	37
Slika 7.4.2. Primjer autorske obrade fotografije u programu za digitalnu obradu fotografija - Adobe Lightroom (2)	37